

Prav tedaj se je iz množice preril visok in močan častnik ter se približal odru. Bil je Golja. Na prvi stopnici je obstal in uprl pogled v odsekano glavo, ki je še krvavela. Obraz je bil upadel in zaraščen, ječa ga je že močno spremenila. Golja je spoznal človeka kljub temu. Bil je Uskok, ki ga je pred meseci kot jetnika pripeljal v Benetke. Iz Uskokovih steklenečih oči je sršelo silno sovraštvo, iz odprtih ustnic je vpila nema kletev.

Golja je gledal, pobledeval in čutil, kako so se zazibala tla pod njim, kako sta oder in trg zaplesala v divjem vrtincu okrog njega. V grlu ga je stisnilo, ni mu več dalo dihati. V njem se je nekaj dvigalo, nekaj strašnega in ogromnega. Krčevito je zgrabil meč, ena sama misel mu je žgala možgane: odtrgal bi ga, odtrgal blesteče častniške našive, zagnal vse od sebe in bežal, bežal daleč odtod!

Tedaj ga je poklical znan, sladak glas po imenu. Osvestil se je v trenutku, ozrl se in zagledal Nevo, Mocenigovo hčer. V blesteče črnem, žametnem plašču, obrobljenem z belo kožuhovino, je stala s prijateljico ne daleč od odra in se mu smehljala. Pozdravil jo je, stopil z odra in šel k nji in nič več ni bilo pred njim steklenečih oči in škrlatnih curkov kadeče se krvi.

Konec prvega dela.

D V A N A J S T

ALEKSANDER BLOK — PREVEDEL MILE KLOPČIČ

1.

Črn večer.
Bel sneg.
Veter, veter!
Burja pometa vsevprek.
Veter, veter —
na vsem božjem svetu!

Biča vihar
sneg v kolobar.
Pod snegom — led.
Spolzka je sled —
muka je vsak
korak — ah, siromak!

Od hiše do hiše
razpeli so žice,

na žice — oklice:
«Vso oblast Ustavotvornemu Sobranju! ...»

A starka se muči, ugiblje in — joče,
ne more umeti, kaj neki hoče
ta veliki plakat,
na platnu razpet?

Koliko bi bilo krp in zaplat
za mojo golo siročad ...

In starka kakor putka gazi
snežene kupe, ozko gaz.
— Oh, Marija, mati božja!
— Boljševikov reši nas!

Veter vije!
Mraz duši!

Na razpotju tolst buržuj se krije,
nos v ovratnik si tišči.

A kdo je to? — Dolgi lasjé,
in tiho sika skoz zobe:
— Fej! Izdajalski svet!
— Propala je Rusija!

To gotovo kak poet
zavija ...

Glejte popa! Z dolgo haljo
na skrivaj se plazi v daljo ...
Kaj žaluješ, sodrug pop,
in molčiš kot slamnat snop?
Kaj še pomniš: svoje dni
si s trebuhom tod racal!
A s trebuha na ljudi
zlati križ ti je sijal!

Glej, gospa se v krzno je zavila
in sosedi je tožila:
— Oh, to smo jokali ...
Spodrsnila,
cap! — in se zvrnila!

Ojé, ojé!
Na nogé!

Veter divja,
krut veseljak,
z obleko vihra,

ustavlja korak,
trga, mečka
silni letak:
«Vso oblast Ustavotvornemu Sobranju!...»
in nosi besede s seboj:
...Tudi me smo zborovale...
...V tej-le hiši smo se zbrale...
...smo sklenile —
...Določile...
Za noč — petindvajset, za enkrat — deset...
Za manj — nikomur se ne vdaj...
...Spat sedaj...
Pozen večer.
Ulica gluha.
Le potepuha
veter pretepa...
Ej, siromak!
Pridi sèm —
poljub, objem...
Kruha daj!
Kaj potem?
Pojdi zdaj!
Črno, črno nebo.
Zloba, tužna zloba
v prsih nam kipi...
Črna zloba, sveta zloba...
Sodrug! Napni
oči!

2.

Veje veter in sneg prši,
po cesti gre dvanajst ljudi.
Na plečih puške jim blešče
in ognji krog in krog goré...
Postrani kapo — v zobeh cigaro,
na hrbtu manjka le še karo!¹
Svoboda je prišla,
eh, eh, brez boga!
Tra-ta-ta!

¹ Karov as — znamenje zločincev v katorgah. — Op. prev.

Mraz je, sodrugi, mraz!

— A Katka z Vanjko je v beznici ...

— Ima kerenke² v nogavici!

— Bogat je Vanjka, da ga vrag!

— In bil je naš, — a zdaj vojak ...

— No, Vanjka, pasji sin, buržuj,
daj, skušaj mojo, poljubuj!

Svoboda je prišla,

eh, eh, brez boga!

Katka z Vanjko se peča ...

Le kako se peča? ...

Tra-ta-ta!

A ognji krog in krog goré ...

Na plečih puške se blešče ...

Revolucionarni držite korak!

Nikdar ne počiva prokleti vrag!

Sodrugi, drži puško, nič se ne boj!

V Sveto Rusijo³ vstrelimo naboj —

v nazadnjaško,

vaško,

tolstorito ...

Eh, eh, brez boga!

3.

Fantje se zbirajo,

v rdečo armado marširajo —

v rdečo armado marširajo —

nikdar nazaj jih ne bo!

Oh, ti žalost žalostna,

sladko je živeti!

Bluza preperela,

avstrijski bajoneti!

Trepetajo naj buržuji,

zdaj svoboda je povsod!

Mi zapalimo ves svet —

blagoslovi nas, Gospod!

² Bankovce, ki jih je dala v promet vlada Kerenskega, je ljudstvo imenovalo «kerenke». — Op. prev.

³ Sveta Rusija — stara, carska Rusija. — Op. prev.

4.

Sneg prši, trojka drvi,
Vanjka s Katko v njej sedi.
Na obeh ojuh luči...

Voznik podi...

Ho-óp! Hi, hi!

V vojaško suknjo je odet,
trapoglavo gleda v svet,
črne brke zavihuje,
zavihuje,
zafrkuje...

Glejte Vanjko — kak objema!
Glejte Vanjko — kak se vnema!
Noro Katko zapeljuje,
poljubuje...

Vrgla je nazaj glavó,
izza ust zobje sijó...
Ah ti Katka, lepotica,
tolstolica...

5.

Glej, na svojem belem vratu
svežo rano imaš, deklina.
In na tvojih prsih, Katja,
je še sveža brazgotina.

Eh, eh, pleši zdaj,
lepe noge razigraj!

V belih čipkah si hodila,
si hodila — hôdi zdaj!
Oficirje si ljubila,
si ljubila — ljubi zdaj!

Eh, eh, ljubi mene,
da mi srca ne razžene!

Pomniš, Katja, oficirja,
z nožem sem ti ga zaklal...
Kaj si pozabila, mrha,
ti je res spomin zaspal?

Eh, eh, ne pozabi,
v postelj k sebi ga povabi!

Bele čipke si nosila,
čokolado si zobala,
z oficirji v park hodila —
zdaj z vojakom se spečala?

Eh, eh, greši, greši,
duši težko bol uteši!

6.

... Spet trojka v metežu drvi
in kočijaž kriči, podi ...

Stoj, stoj! Pomagaj nam, Andrej!
Petrúha, brž od zad! — Naprej!

Trah-tararah-tah-tah-tah-tah ...
V nebo je planil snežni prah! ...

Voznik — in Vanjka ž njim — zbeži ...
še, še enkrat! Puško nabíj! ...

Trah-tararah! — Ti bom že dal!
Ne boš dekleta mi jemal! ...

— — — — —

Ušel je, lopov! — Le postój,
že jutri bom gotov s teboj!

A Katka, kje? Mrtva na tleh!
Strel skozi glavo pri očeh ...

Kako je, Katka, hm? — Molči ...
Pa lêži v snegu, pasja hči! ...

Revolucionarni držite korak!
Nikdar ne počiva prokleti vrag!

7.

Spet gre dvanajstoriga,
s pleč orožje jim blešči.
Vsi pogumni — le morivec
v bluzo si obraz tišči ...

Petka venomer hitreje
kléca in korak gubi.
S šalom svojim vrat si greje —
neprestano v tla strmi ...

— Sodrug, kaj molčiš in pešaš,
kaj se, bratec, žalostiš?

— Kaj, Petruha, nos povešaš,
mar za Katko se solziš?

— Oh, sodrugi, naj povem:
Katico sem rad imel ...
Večkrat sem z dekletom tem
noč v objemu prebedel ...

Nje oči so kot plameni,
kakor zublji so žareče;
a na desni, na rameni,
znamenje ima rdeče —
pa sem se, bedak, zaljubil,
jo ubil in se — pogubil! ... Ah!

— Glej capina, vrag te dal,
kaj si baba ali kaj?
Kaj bi tožil, vzdihoval,
cmeril se in v tla zijal!
Nase glej! Glavó zravnaj!

Da bi tebe tolažili,
ne utegnemo sedaj!
Huje bomo, bratec mili,
še trpeli kot kedaj!

In Petruha je zadržal
svoj korak in ne hiti,
še glavó je kvišku dvignil,
spet pomirjen se smeji ...

Eh, eh!
Saj zabava še ni greh!

Zakleníte vrata,
že gredo tatjé!

Odkleníte krčme,
žejni so ljudje!

8.

Oh, ti žalost žalostna!
Dolgčas dolgočasni,
smrtni!

Bo že čas kako minil —
bo minil ...

No — lase si bom česàl! —
bom česàl ...

Pa semena bom drobil ...
bom drobil ...
In z bodalcem bom suval —
bom ... suval ...
O — le naj buržuj beži!
Spil mu bom vso kri
radi moje rdečelice
krasotice ...
Daj pokoj, o Gospod, duši tvoje dekle ...
Dolgčas!

9.

Nad Nevskim stolpom je tišina,
v vsem mestu vlada nočni mir.
Radujte se, ljudje, brez vina,
saj stražnikov ni več nikjer!
Na ulici stoji buržuj
in nos v ovratnik si tišči.
A poleg njega garjev pes
spodvil je rep, za kruh renči.
Stoji buržuj kot lačen pes,
in nemo kot vprašaj stoji.
In stari svet kot pes zgubljen
stoji za njim in rep tišči.

10.

Razbesnele so se burje,
oj burje snežene!
Da ne vidiš skoz neurje
več koraka pred seboj!
Sneg od zemlje do nebes
pleše svoj divjaški ples ...
— Kakšna burja, o moj Bog!
— Petka, kaj bi gobezdal!
Te je kdaj nadlog
bog obvaroval?
Ti si nezaveden, res,
prosiš milosti z nebes —
Nisi rok okrvavel,
ker si Katko rad imel?

— Revolucionarni drži korak!
Blizu je prokleti vrag!

Naprej, naprej v napad,
proletarijat!

11.

... In tako brez blagoslova
dvanajstorica maršira.
Ni je žrtve prevelike,
na trpljenje se ne ozira ...

Na nevidnega sovraga
streljajo na vse strani ...
V gluhe ulice, soteske,
kjer samo vihar besni,
kjer z viharjem sneg samó
bíje v zemljo raz nebo ...

Prapor rdeč žari
v oči.

Bíje v tla korak
krepak.

Zdaj, zdaj se zbudi
ljuti vrag ...

Burja jim praši v oči
vse noči
in vse dni ...

Naprej v napad,
proletarijat!

12.

... In gredo, gredo v daljavo ...
— Kdo je tam? Vstrelíte ga!
Nič ni — to samo z zastavo
rdečo veter se igra ...

Spredaj — kup snega se dviga ...
— Stoj! Kdo v snegu se motá?
Nič ni — to samo za njimi
garjav, lačen pes krevsá ...

Proč od mene, pasja dlaka,
nož v telo zaril ti bom!

Stari svet — kot pasja spaka,
zgubi se — ubil te bom!

... Pes renči — prokleta ščene —
rep tišči — a neče stran —
Pes prokleti — proč od mene ...
— Hej ti, čuješ, kdo si tam?

— Kdo tam maha z rdečim znakom?
— Dobro glej — prokleta noč!
— Z naglim kdo beži korakom,
Kdo se skriva v senco koč?

— Ne uideš mi nikamor,
bolje, da se živ vdaš!
— To, prijatelj niso šale —
ustrelim, postoj, pajdaš!

Trah-tah-tah! — In le odmev je
odgovoril iz noči ...
Samo veter pobesnel je,
s snegom blazno se reži.

Trah-tah-tah!
Trah-tah-tah ...

... In tako gredo v daljavo —
a za njimi gladni pes.
Spreдай s purpurno zastavo,
za vihar nedotakljiv,
od svinčenke neranljiv,
nad zameti varno hodi,
po sneženi stezi vodi,
v kodrih rožnat venec, čist —
gre pred njimi — Jezus Krist.

Januarja 1918. l.

K O R E N I N A V Z E M L J I

I V A N Z O R E C

(Konec.)

Zito se je vretenilo v klasje, ječmen je že rumenel. V razoru je prepelela prepelica in štela pedi, na nebu je visel škrjanec in s srebrnimi zvončki govoril v dobro jutro, solnce je pilo tenko meglo ob Témenici, spočita vas se je s hitrico gnala na delo.

Trlep se je utrgal z njiv in se neutegoma zadrevil na Krašev-